ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భూ సంస్కరణలు.. లక్ష్యాలు

స్వాతంత్ర్యానంతరం భూ సంస్కరణలపై ప్రభుత్వం ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించి అనేక చర్యలు తీసుకుంది. తక్కువమంది చేతిలో ఎక్కువ సాగుభూమి కేంద్రీకరణ, కౌలు మోసాల నేపథ్యంలో భూ సంస్కరణల అమలు భూమి లేనివారిలో ఆశలు చిగురింపచేసింది. వ్యవసాయ రంగంలో నెలకొన్న అసమతౌల్యాన్ని తొలగించి భూమి ఉత్పాదకతను పెంచడం, తద్వారా అధిక ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి సాధించడం లక్ష్యాలుగా భూ సంస్కరణలు కొనసాగాయి. 1893-94 నుంచి 1945-46 మధ్య భారత సగటు తలసరి వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల సూచీ 100 నుంచి 80కు పడిపోయింది. బ్రిటిష్ వలసవాదం వల్ల ఆహార ఉత్పత్తులు తగ్గిపోయి వ్యవసాయరంగంలో ధనిక రైతులు, చిన్న రైతులు, భూమి లేని వ్యవసాయ కూలీలుగా ఏర్పడి వర్గ సంఘర్షణకు దారితీసింది. ఈ పరిస్థితులు పశ్చిమబెంగాల్‌లోని నక్సల్‌బరీ ప్రాంతంలో నక్సలైట్ ఉద్యమానికి పునాది వేశాయి. దేశంలో అనేక రైతాంగ ఉద్యమాలకు, భూ పోరాటాలకు భూమి లేని నిరుపేదలు సిద్ధమయ్యారు.

ఎక్కువ శాతం ప్రాథమిక రంగంపైనే

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఎక్కువ శాతం జనాభా ప్రాథమిక రంగంపైనే ఆధారపడి ఉంది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ కాలంలో ఏర్పాటైన జమిందారీ పద్ధతులు తర్వాత వచ్చిన ఇనాందారులు, దేశ్‌ముఖ్‌లు, భూములను తమ గుప్పిట్లో పెట్టుకొని వ్యవసాయదారులను పీడించేవారు. ఎస్సీ, ఎస్టీల్లో ఇప్పటికీ 80 శాతానికి పైగా భూమి లేని వ్యవసాయ కూలీలుగానే మగ్గుతున్నారు. ఉచిత భూ పంపిణీతో వివిధ సామాజిక వర్గాల్లో పేదరికాన్ని రూపుమాపాల్సిన అవసరాన్ని ప్రభుత్వం గుర్తించింది.

అభివృద్ధిలో తారతమ్యాలు

1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఏర్పడ్డాక వివిధ ప్రాంతాల మధ్య అభివృద్ధిలో తలెత్తిన తారతమ్యాలు వ్యవసాయ రంగంలో కూడా పొడచూపాయి. తరచూ కరువుకు గురయ్యే దక్షిణ తెలంగాణ, రాయలసీమ ప్రాంతాలు 40 శాతం సాగు భూమి (sown area) కలిగి ఉన్నాయి. వ్యవసాయక సంబంధాలు, ల్యాండు హోల్డింగ్‌లు (భూకమతాల సైజులు) మొదలైనవి వ్యవసాయ రంగం పనితీరును తెలియజేస్తాయి. అమల్లో అనేక పరిమితులు ఎదురైనప్పటికీ మన వ్యవసాయ రంగంలో భూ సంస్కరణలు నిర్మాణాత్మక మార్పులు సాధించాయనే చెప్పొచ్చు.

భూ సంస్కరణల్లోని అంశాలు

ప్రభుత్వానికి, రైతుకు మధ్య ప్రత్యక్ష సంబంధాలు ఏర్పాటు చేసి మధ్య దళారీల తొలగింపు, కౌలు సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టి భూమిపై యాజమాన్య హక్కులు కూడా సంక్రమింపజేసేలా చర్యలు, ఒక వ్యక్తికి/కుటుంబానికి ఎంత భూమి ఉండాలో పరిమితులను నిర్ణయించడం, సహకార వ్యవసాయం, వ్యవసాయ రంగంలో స్త్రీల భాగస్వామ్యం, అధునాతన వ్యవసాయ పద్ధతులు ప్రోత్సహించడం మొదలైనవి. సమాజంలో ఎక్కువ శాతమున్న పేదల జీవన ప్రమాణాలు పెరిగేలా వారికి సమాజంలో గౌరవప్రదమైన స్థితిని కల్పించడానికి ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో ఉంది.

హరిత విప్లవం వ్యవసాయరంగ అభివృద్ధికి దోహదపడినప్పటికీ, భూమి లేని పేదవారికి పెద్దగా ఉపయోగపడలేదు. హరిత విప్లవం ద్వారా ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులు ఎక్కువ శాతం ధనిక రైతులకే మేలు చేకూర్చడంతో ధనిక, పేద రైతుల మధ్య వ్యత్యాసాలు మరింతగా పెరిగాయి.

కౌలుదార్లను గుర్తించాలి

అనర్హులు పొందిన డి-ఫారం పట్టాలను రద్దుచేసి కౌలుదార్లను గుర్తించి వారికి రుణ అర్హత కార్డులను జారీచేయాల్సిన అవసరముంది. భూస్వాముల వద్ద ఏళ్ల తరబడి సాగు చేస్తున్నప్పటికీ కౌలుదార్లుగా సరైన ధ్రువీకరణ లభించడం లేదు. దీనికోసం గ్రామసభలు నిర్వహించి, నిజమైన కౌలుదార్లను గుర్తించాల్సి ఉంది. ఉదాహరణకు తెలంగాణ ప్రాంతంలో చాలామంది కౌలుదార్లకు 'రక్షిత కౌలుదార్లు' సర్టిఫికేట్లు లేవు.

ఫలితాల సాధనలో వైఫల్యం

భూ గరిష్ట పరిమితి విధించి భూ సంస్కరణలు ముందుకు తీసుకెళ్లాలని 1961లో మొదటి దఫా తెచ్చిన చట్టం ఫలితాలు సాధించడంలో పూర్తిగా విఫలమైంది. 1973లో జాతీయ స్థాయిలో నిబంధనలకు అనుగుణంగా వచ్చిన ఆంధ్రప్రదేశ్ (సీలింగ్ ఆన్ అగ్రికల్చర్ హోల్డింగ్) చట్టం, రాష్ట్రంలో 20 లక్షల ఎకరాల మిగులు భూమి ఉందని అంచనా వేసినప్పటికీ, కేవలం 7.9 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే నిర్ధారించి ప్రకటించారు. 6.47 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోగలిగింది. దీనిలో 5.82 లక్షల ఎకరాలు 4.79 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు 2004 నాటికి పంపిణీ చేయగలిగింది. మొత్తం రాష్ట్రంలోని సాగుభూమిలో ఈ విధంగా పంపిణీ చేసింది కేవలం నాలుగు శాతం మాత్రమే.

పారదర్శక వ్యవస్థ అవసరం

రాష్ట్రంలో భూములకు సంబంధించిన సమగ్ర సమాచారాన్ని తెలిపేం

దుకు పారదర్శకతతో కూడిన వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. గిరిజన భూములను అనుభవిస్తున్న గిరిజనేతరులను గుర్తించాలి. ఆ భూములను గిరిజనులకే అప్పగించడంతో పాటు దీనికి సంబంధించిన పటిష్టమైన వ్యవస్థ ఏర్పాటు చేయాల్సిన అవసరముంది.

ప్రభుత్వం చేపట్టాల్సిన తక్షణ కర్తవ్యాలు

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయదారుల కంటే వ్యవసాయ కూలీల సంఖ్య పెరుగుతోంది. వ్యవసాయం అంతంతమాత్రంగా సాగు చేస్తున్న చిన్న, సన్నకారు రైతులు అప్పుల ఊబిలో పడిఉన్న భూములను కూడా అమ్ముకుని భూమి లేని నిరుపేదలుగా మారిపోయే పరిస్థితులున్నాయి. చిన్న రైతులు తమ భూమిని కోల్పోకుండా లేదా తాకట్టు పెట్టే అవసరం రాకుండా ఆదాయ మార్గాలను పెంచాలి. దీనికోసం వ్యవసాయ రంగంలో అధునాతన పద్ధతులు ఉపయోగించే సంస్కరణలు తీసుకురావాలి. రైతులకు కావాల్సిన శిక్షణ ఇప్పించి వారిలో వ్యవసాయ శక్తిని కాపాడాలి. భూముల బినామీ బదిలీల వ్యవహారాలను నిశితంగా పరిశీలించి వాటిని నిషేధించాలి.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. భూ సంస్కరణలంటే?

ఎ) ఎస్టేట్లు, జమిందారీ వ్యవస్థల రద్దు

బి) రైతులకు, ప్రభుత్వానికి మధ్యవర్తులు లేని వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడం

సి) భూమి లేని పేదలకు భూ పంపిణీ

డి) పైవన్నీ

2. 78వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ముఖ్యోద్దేశం?

ఎ)మరిన్ని అంశాలను భూ సంస్కరణలకు సంబంధించి 9వ షెడ్యూల్‌లో చేర్చడం

బి) బినామీ వ్యవహారాల రద్దు

సి) భూ సంస్కరణల్లో భారతదేశాన్ని అగ్ర స్థానంలో ఉంచడం

డి) పైవన్నీ

3. భూ సంస్కరణల్లో కీలకమైన అంశం?

ఎ)నిజమైన సాగుదార్లు (కౌలుదార్లను) గుర్తించి భూ యాజమాన్య హక్కులను కల్పించడం

బి) భూదానోద్యమం

సి) సహకార రంగ అభివృద్ధి

డి) ఏదీ కాదు

4. ఏ సంవత్సరంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ గరిష్ట పరిమితుల (వ్యవసాయ కమతాల) చట్టాన్ని సవరించారు?

(గ్రూప్-2, 2008)

ఎ) 1953 బి) 1963 సి) 1973 డి) 1983

5. హింసాయుత సాయుధ పోరాటం ద్వారా కాకుండా, అహింసా మార్గం ద్వారా దున్నేవాడికే భూమి హక్కునివ్వాలని పిలుపునిచ్చింది?

ఎ) అల్లూరి సీతారామరాజు బి) పొట్టి శ్రీరాములు

సి) వీరేశలింగం పంతులు డి) వినోబాభావే

సమాధానాలు:

1) డి 2) ఎ 3) ఎ 4) సి 5) డి

భూసంస్కరణల చట్టాలు.. లక్ష్యాలు

ప్రాచీన కాలం నుంచి నేటివరకు భూమి అనే అంశం ఎంతో ప్రాముఖ్యాన్ని సంతరించుకుంది. సంఘంలో ఒక వ్యక్తి స్థాయిని నిర్ణయించేది. 'భూ' అంశం. చరిత్రలో అనేక యుద్ధాలకు, సంఘర్షణలకు, అసమానతలకు భూమి ప్రధాన కారణంగా ఉంది. స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వమే భూసంస్కరణలకు మన దేశంలో అనేక విధాలా ప్రయత్నించినప్పటికీ ఫలితాలు శూన్యం. స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించిన తర్వాత కూడా ప్రభుత్వం విధానపరంగా భూసంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టినప్పటికీ అనేక రాజకీయ, వర్గ ఒత్తిడుల కారణంగా ఆశించిన జోరు అందుకోలేదు. భూసంస్కరణలు వ్యవసాయ సంబంధాలను ప్రభావితం చేస్తాయి. గ్రామీణ ప్రాంతం పునర్నిర్మాణానికి, వ్యవసాయరంగ అభివృద్ధికి భూసంస్కరణలు తోడ్పడతాయనేది జాతీయ స్థాయిలో చర్చనీయాంశంగా ఉంది. భూమి లేని పేదలకు భూపంపిణీ ద్వారా పేదరిక నిర్మూలన ఒక వ్యూహాత్మక అంశంగా ప్రభుత్వం భావిస్తోంది. ఆచరణలో అనేక ఇబ్బందులు ఎదురైనప్పటికీ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం భూసంస్కరణల అమలుకు కృషి చేస్తోంది.

ప్రభుత్వ వివిధ చట్టాలు – వాటి లక్ష్యాలు

I) ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రాప్రాంతం) ఎస్టేట్ల (రద్దు, రైత్వారీగా మార్పు) చట్టం, 1948:

దీన్నే మద్రాస్ ఎస్టేట్ల (రద్దు, రైత్వారీగా మార్పు) చట్టం, 1948 అని అంటారు. మధ్య దళారీల తొలగింపులో స్వాతంత్ర్యం తర్వాత వచ్చిన మొట్టమొదటి చట్టం. అన్నిరకాల దళారీలను ఈ చట్టం తొలగించి రాష్ట్రంలో ఉన్న వ్యవసాయ భూమినంతటినీ రైత్వారీ పద్ధతి కిందకు తీసుకువచ్చింది. 1948లో ఆంధ్రాప్రాంతం మద్రాస్ రాష్ట్రంలో భాగంగా ఉండడంతో ఈ చట్టాన్ని మద్రాస్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసింది.

చట్టంలోని ప్రధాన అంశాలు:

1) జమీందారీ ఎస్టేట్లు పూర్తిగా రద్దై వీటిలో ఉన్న భూములు, నదులు, కాలువలతో పాటు, అన్ని రకాలు ఆస్తులు ప్రభుత్వ పరమవుతాయి.
2) ఎస్టేట్లలోని భూములను సాగుచేస్తున్న రైతులకు రైత్వారీపట్టా ఇస్తారు.
3) జమీందార్లకు 12 1/2 రెట్ల నుంచి 25 రెట్ల వరకు గత ఏడాది వచ్చిన ఆదాయం ప్రాతిపదికగా నిర్ణయించి నష్టపరిహారం చెల్లిస్తారు.
4) ఈ చట్టం కింద భూములపై గరిష్ట పరిమితిని విధించలేదు.
5) ఈ చట్టం ప్రకారం రైత్వారీపట్టా పొందిన ప్రతీ వ్యక్తి ప్రభుత్వానికి భూమి పన్ను చెల్లించాలి. జమీందారి రద్దు చట్టం వల్ల జమీందారుకు గల భూమి వికేంద్రీకరణలో అంత మార్పు రాలేదు. ఈ చట్టం భూమి లేని పేదలకు భూమిని పంచడానికి కాకుండా కేవలం మధ్యదళారీ వ్యవస్థను రూపుమా పేందుకే ఉద్దేశించింది.

II) ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రా ఏరియా) ఇనాంలు (రద్దు, రైత్వారీగా మార్చటం) చట్టం, 1956:

ప్రభుత్వానికి లేదా ప్రభువుకు సేవలందించినందుకు గుర్తింపుగా బహుమతి (ఇనాం) రూపంలో వ్యక్తులకు ఇచ్చేవారు. ఈ వ్యక్తులనే ఇనాందారులు అంటారు. ఇనాందారులు తమ వద్ద వందల ఎకరాల సంఖ్యలో ఉన్న భూములను రైతులకు ఎటువంటి హక్కులు కల్పించకుండా కౌలుకిచ్చేవారు.

చట్టం ప్రధాన అంశాలు:

1. ఇనాందార్లు తమ వద్ద ఉన్న భూములపై గల ప్రత్యేక హక్కులు పూర్తిగా రద్దయ్యాయి.
2. ఇనాందార్ల, భూములను కౌలుకు సాగు చేస్తున్న రైతులకు ఆ భూమిపై సర్వహక్కులు దాఖలా అయ్యాయి.
3. ఇనాందారుని వ్యక్తిగత భూమి కౌలుదారుడి స్వాధీనంలో ఉంటే ఆ భూమిలో 2/3 వంతు భూమికి సంబంధించి కౌలుదారుడికి, 1/3వ భాగం భూమి యజమానికి హక్కు ఉంటుంది.
4. ఇనాందారుడు కూడా రైత్వారీ పద్ధతిలో తన వ్యక్తి గత భూమిపై ప్రభుత్వానికి భూమి శిస్తు చెల్లించాలి.
5. 60 రోజుల లోపు కౌలు చెల్లించని సందర్భంలో కౌలుదారులను భూమి నుంచి తొలగించొచ్చు.

III) ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రా ఏరియా) కౌలుదారీ చట్టం, 1956:

కాలుదార్లు పూర్తిగా భూకామందుల దయాదాక్షిణ్యాల మీద ఆధార పడి, పంట నష్టం జరిగిన సందర్భాల్లో వెట్టిచాకిరి కూడా చేసి కౌలు చెల్లించేవారు. కౌలుదారుడు, యజమాని మధ్య కౌలు 2:3 నిష్పత్తిలో ఉండేది. ఈ పరిస్థితుల్లో నిరుపేదలైన కౌలుదార్లకు చట్టపరంగా రక్షణ కల్పించాలని ప్రభుత్వం భావించింది.

చట్టంలోని ముఖ్య అంశాలు:

- ఎంతగరిష్ట వార్షిక కౌలును కౌలుదారుని వద్ద నుంచి పొందవచ్చు అనే అంశంపై పరిమితులు విధించారు. వర్షాధారం, నీటివసతి

ఉంటే 30 శాతం. నీటి పారుదల లేని ప్రాంతాల్లో అయితే గరిష్టంగా 25 శాతం వరకు కౌలుదారు నుంచి పొందొచ్చు.

- వ్యవసాయ ఖర్చులను కౌలుదారుడు, మిగతా అన్ని పన్నులను భూయజమాని చెల్లించాలి.
- పండిన పంటను బట్టి లేదా పంటతో నిమిత్తం లేకుండా కొంత నిర్దిష్ట పంటను చెల్లించాలి లాంటి విషయాలపై స్పష్టమైన అవగాహన ఉండాలి.
- కౌలుదార్లకు వంశపారంపర్య కౌలుహక్కులు కూడా సంక్రమిస్తాయి.
- భూకామందు కౌలు భూమిని అమ్మదలచినపుడు, ఆ భూమిని మొదట కొనుగోలు చేసే అవకాశం కౌలుదారునికే ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది.
- భూమి యజమాని తానే స్వయంగా వ్యవసాయం చేసుకుంటానని తెలియజేస్తే కౌలుదారుడు ఆ భూమిని యజమానికి స్వాధీనం చేయాల్సి ఉంటుంది.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రాప్రాంతం) ఎస్టేట్ల (రద్దు, రైత్వారీగా మార్పు) చట్టం, 1948 ప్రత్యేకత?

ఎ) ఇది స్వాతంత్ర్యం తర్వాత మధ్యదళారీల తొలగింపునకు తీసుకొచ్చిన మొదటి చట్టం.

బి) రైత్వారీ పట్టా పొందిన ప్రతీ వ్యక్తి ప్రభుత్వానికి పన్ను చెల్లించాలి.

సి) ఈ చట్టం ప్రకారం భూములపై గరిష్ట పరిమితి విధించాలి.

డి) ఎ, బి.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భూసంస్కరణల అమలుకు స్ఫూర్తి?

ఎ) రైతాంగ ఉద్యమాలు బి) నక్సలైటు ఉద్యమం

సి) ఎ, బి

డి) భూ గరిష్ట పరిమితి చట్టం, 1973.

3. ఇనాంలు అంటే?

ఎ) జమిందారుల ఆధీనంలోని భూములు

బి) ప్రభుత్వ ఆధీనంలోని భూకమతాలు

సి) ఆంధ్రాప్రాంతంలో పల్లకీలను మోసేవారికి ఇచ్చే బహుమతులు

డి) భూ గరిష్టపరిమితి కిందకు రాని భూములు

4. ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రా ఏరియా) ఇనాంల రద్దైన చట్టం 1956 ప్రకారం కిందివాటిలో ఏది సరైంది?

ఎ) ఇనాందారుడు కూడా రైత్వారి పద్ధతిలో తన వ్యక్తిగత భూమిపై ప్రభుత్వానికి భూమిశిస్తు చెల్లించాలి.

బి) ఇనాందార్ల భూములను కౌలుకు సాగుచేస్తున్న రైతులకు ఆ భూమిపై సర్వహక్కులు దాఖలా అవుతాయి

సి) ఎ, బి డి) ఏదీ కాదు

5. కౌలుదారునికి వంశపారంపర్య హక్కులను కలుగజేసిన చట్టం?

ఎ) ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రాఏరియా) కౌలుదారీ చట్టం, 1956

బి) ల్యాండ్ సీలింగ్ చట్టం, 1973

సి) ఎస్టేట్ల రద్దు చట్టం డి) బి, సి.

సమాధానాలు:

1) డి 2) సి 3) సి 4) సి 5) ఎ

భూసంస్కరణలు - తెలంగాణ ప్రాంత చట్టాలు

తెలంగాణ ప్రాంతంలో భూస్వాముల దోపిడీ విధానాలకు కళ్లెం వేయడానికి ప్రభుత్వం అనేక చట్టాలను రూపొందించింది. ఈ చట్టాలు నిరుపేద రైతులు, కౌలుదార్లలో కొంతమేరకు అభద్రతా భావాన్ని తొలగించాయి. రక్షిత కౌలుదర్ల చట్టం తెలంగాణ ప్రాంతంలో అనాదిగా కొనసాగుతున్న వెట్టిచాకిరిని నిర్మూలిం చింది. తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఏర్పాటు చేసిన ముఖ్య చట్టాలు...

1. హైదరాబాద్ జాగీర్ల రద్దు రెగ్యులేషన్ చట్టం, 1938 ఫసలీ (1949):

తెలంగాణ ప్రాంతంలో కౌలుదార్లను దోపిడీ నుంచి రక్షణ కల్పిం చడానికి మేజర్ జనరల్ చౌదరి (హైదరాబాద్ సైనిక చర్య అనంతరం నియమితులైన తాత్కాలిక అధికారి) 'హైదరాబాద్ వ్యవసాయ సంస్కరణల కమిటీని' ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కమిటీ సలహా మేరకు 1949 ఆగస్టు 15న హైదరాబాద్ జాగీర్ల రద్దు రెగ్యులేషన్ చట్టం, 1938 ఫసలీని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ఈ చట్టం ప్రకారం జాగీర్దార్ల భూమిని స్వాధీనం చేసుకొని రైత్వారీ భూములుగా మార్చి, రైతులకు యాజమాన్య హక్కులు కలుగజేశారు. తొలగించిన జాగీర్దారీలకు భృతి చెల్లించారు. రైతులకు యాజమాన్య హక్కులు కల్పించారు.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణ) ఏరియా ఇనాంల రద్దు చట్టం-1955:

తెలంగాణ ప్రాంతంలో జాగీర్దార్ల వ్యవస్థ రద్దయినప్పటికీ, ఇనాందారీ వ్యవస్థ కొనసాగింది. ఇనాం రద్దయినందువల్ల ఇనాందారుడు ఉంచు కొనే భూమిపై పరిమితి విధించారు. ఇనాందారుడు కుటుంబ అవస రాలకు కనిష్టంగా ఉంచుకొనే భూమిని కుటుంబ యూనిట్‌గా వ్యవహ రిస్తారు. ఫ్యామిలీ హోల్డింగ్ కంటే 4 1/2 రెట్లు భూమిని మాత్రమే ఉంచుకొని మిగతాది ప్రభుత్వానికి సమర్పించాలి. ఇనాందారుడు కూడా సాధారణ రైతు మాదిరిగా ప్రభుత్వానికి భూమిశిస్తు చెల్లించాలి. కౌలుదారులకు పూర్తి రక్షణ, రైత్వారీ పట్టాలు లభించాయి.

3. ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణ ప్రాంతం) కౌలు, వ్యవసాయ భూముల చట్టం, 1950:

ఈ చట్టం ఆంధ్రా ప్రాంత కౌలు చట్టం కంటే మరింత ప్రయోజన కారిగా భావిస్తారు.

దీనిలోని ముఖ్య అంశాలు:

- కౌలు ఒప్పందం, నిర్ధారిత కౌలు లిఖిత పూర్వకంగా ఉండి 30 రోజుల్లో ఆ ఒప్పంద ప్రతిని తహశీల్దారుకు పంపాలి.
- కౌలుదారుడు కౌలును మాత్రమే చెల్లించాలి. మిగతా పన్నులను భూయజమానే చెల్లించుకోవాలి.
- భూమిశిస్తు రద్దయితే కౌలు కూడా పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా రద్దు.
- కౌలుదారుడు తనకు తానే సేద్యం నుంచి తప్పుకోవాలనుకుంటే.. ఆ విషయాన్ని 30 రోజుల ముందు భూయజమానికి, తహశీల్దా రుకు తెలియజేయాలి.
- కౌలు భూమిని కౌలుదారుడు ఏదైనా సొసైటీలో తనఖా పెట్టి రుణం పొందే అవకాశం ఉంటుంది.
- కౌలు భూమిలో ఉన్న వృక్షసంపద ఆదాయంలో 2/3వ వంతు కౌలుదారునికే చెందాలి. ఒక వేళ కౌలుదారుడు భూమిలో మొక్కలు పెంచితే.. ఆ కలప అతనికే పూర్తిగా చెందుతుంది.

రక్షిత కౌలుదార్లు:

తెలంగాణ ఏరియా చట్టం అమలులోకి వస్తుందని ముందుగానే పసి గట్టిన ఇనాందార్లు, అప్పటివరకు తమ భూములను కౌలు చేస్తున్న వారిని తొలగించారు. ఈ పరిస్థితిని చక్కదిద్దేందుకు ప్రభుత్వం 1952లో 'ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ ఎవిక్షన్'' అనే ఆర్డినెన్స్‌ను జారీ చేసింది. ఇందులో 'రక్షిత కౌలుదార్లు' అనే అంశం కీలకమైంది. దీని ప్రకారం 1950కు ముందు ఆరేళ్ల వరకు లేదా 1948 జనవరికి ఆరేళ్ల వరుసగా ఒక వ్యక్తి భూమిని సాగుచేసినా, లేదా 1943-1953 మధ్యకాలంలో నిరాటంకంగా ఆరేళ్ల ఏదైనా భూమిని ఒక వ్యక్తి కౌలుకు చేసినా.. ఆ రైతును 'రక్షిత కౌలుదారుడు' అంటారు. ఈ విధంగా కౌలుదారుల హక్కులను రక్షించే ప్రయత్నం చేశారు.

గరిష్టంగా ఒక కుటుంబానికి ఉండాల్సిన భూమి అంశాలను ఈ చట్టం నిర్ధారిస్తుంది. ఒక కుటుంబానికి ఎంత భూమి ఉండాలో నిర్ధారించిన తర్వాత, దానికి మూడు రెట్లు భూమిని ఇనాందారుడు ఉంచుకోవచ్చు. కౌలుదారుడు తాను సాగుచేస్తున్న భూమి తనకే అమ్మాలని భూయజమానిని కోరే హక్కు కలిగి ఉన్నాడు. భూయజ మానే స్వయంగా భూమిని కౌలుదారునకు విక్రయించాలనుకొంటు న్నాని లిఖితపూర్వకంగా తెలియజేస్తే.. కౌలుదారుడు తన సమ్మతిని ఆరు నెలల లోపు తెలియజేయాలి. లేకపోతే కౌలుదారుడు రక్షిత కౌలుదారునిగా హక్కులు కోల్పోతాడు. ఈ చట్టం తెలంగాణలో అనాదిగా కొనసాగుతున్న వెట్టిచాకిరీ విధానానికి కళ్లెం వేసింది. గతంలో కౌలుదారు నుంచి ఆశించిన రీతిలో కౌలు లభించనప్పుడు భూస్వాములు కౌలుదారునితో వెట్టిచాకిరి చేయించుకొనేవారు.

పై చట్టాల వల్ల అనేక లక్షల ఎకరాల భూమిని కౌలుదార్లకు, భూమి లేని వ్యవసాయదారులకు పంపిణీ అయింది. ముఖ్యంగా వికటాట్టహాసం చేసిన భూకామందుల వెట్టిచాకిరి చేష్టలను ఈ చట్టాలు నిర్మూలించగలిగాయి.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. **హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో దళారీ వ్యవస్థ రద్దుకు తెచ్చిన మొదటి చట్టం?**
   ఎ) హైదరాబాద్ కౌలు రద్దు చట్టం
   బి) హైదరాబాద్ జాగీర్లరద్దు రెగ్యులేషన్ చట్టం, 1947
   సి) ఆంధ్రప్రదేశ్ జాగీర్ల రద్దు చట్టం, 1948
   డి) ఏదీ కాదు

2. **హైదరాబాద్ వ్యవసాయ సంస్కరణల కమిటీ ముఖ్యోద్దేశం?**
   ఎ) రైతుల, కౌలుదార్ల దయనీయ స్థితిని అధ్యయనం చేసి భూసంస్కరణలకు సూచనలు, సలహాలు ఇవ్వడం
   బి) జాగీర్దారుల దోపిడీ విధానాలు అంతంచేయడం
   సి) ఎ, బి డి) ఏదీ కాదు

3. **ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణ ఏరియా) ఇనాంల రద్దు చట్టం-1955 ప్రకారం?**
   ఎ) ఇనాం భూములన్నీ సర్కారు భూములుగా నిర్ణయించారు
   బి) తెలంగాణ ప్రాంతంలో అన్నిరకాల ఇనాంలు రద్దు అయ్యాయి.
   సి) ఫ్యామిలీ హోల్డింగ్ కంటే 4 1/2 రెట్ల భూమిని మాత్రమే ఇనాందారుడు ఉంచుకోవచ్చు
   డి) పైవన్నీ

4. **కబీజ్-ఎ-ఖాదిమ్ (khadim) అంటే?**
   ఎ) కౌలుదారుడు బి) ఇనాందార్లు
   సి) జాగీర్దార్లు డి) బి, సి

5. **ఆంధ్రప్రదేశ్ తెలంగాణ ఏరియా కౌలు, వ్యవసాయ భూముల చట్టం - 1950 ప్రకారం?**
   ఎ) కౌలుదారుడు కేవలం కౌలు మాత్రమే భూయజమానికి చెల్లించాలి
   బి) పన్నులన్నీ భూమి యజమానే చెల్లించాలి
   సి) భూమిశిస్తు రద్దయినపుడు, కౌలు కూడా రద్దవుతుంది.
   డి) పైవన్నీ

6. **రక్షిత కౌలుదార్లు అంటే?**
   ఎ) 1950కు ఆర్నేళ్ల ముందు నుంచి లేదా 1948కి పూర్వం ఆర్నేళ్ల కాలం భూమిని నిరాటంకంగా కౌలు చేసి ఉన్నట్లయితే వారి కౌలును తప్పించడం సాధ్యంకాదు.
   బి) 20 ఏళ్ల నుంచి కౌలు చేస్తున్నవారు
   సి) ల్యాండు సీలింగు చట్టం నుంచి మినహాయించినవారు
   డి) ఎ మాత్రమే

సమాధానాలు

1) బి 2) సి 3) డి 4) ఎ 5) డి 6) డి

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భూగరిష్ట పరిమితి చట్టాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో క్రమేణా చిన్న, సన్నకారు రైతులు (Marginal & Small Farmers) అనేక కారణాల వల్ల తమ భూమిని కోల్పోతూ నిరుపేదలుగా మారుతున్నారు. భూమిపై ఆధారపడి జీవించేవారి సంఖ్యకు అనుగుణంగా సాగుభూమి పెరగడం లేదు. ఆర్థిక వ్యవస్థలో ద్వితీయ (పరిశ్రమలు), తృతీయ (సేవలు) రంగాలు విస్తరిస్తున్నప్పటికీ ఆర్థిక వనరుగా వ్యవసాయ భూమి ప్రాముఖ్యం మాత్రం తగ్గలేదు. ప్రకృతి వైపరీత్యాలు, ఆర్థిక వనరుల లేమి, అందుబాటులోని లేని రుణసదుపాయాలు, రుణాల ఊబి (Debt Trap) నుంచి బయటకు రాలేని స్థితి మొదలైన కారణాల వల్ల రైతులు తమ భూములను కోల్పోయే పరిస్థితులు ఉత్పన్నమవుతున్నాయి. భూమిని గ్రామీణ సమాజంలో ఎంతో విలువగా చూస్తారు. ప్రతి వ్యక్తికీ కావాల్సినంత భూమి పంపిణీ చేసి ఉంటే భూపోరాటాలకు, వర్గసంఘర్షణలకు తావు ఉండదు. 62 శాతం వ్యవసాయంపై ఆధారపడి జీవిస్తున్న ప్రజల ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపడాలంటే భూయాజమాన్యం, సేద్యానికి సంబంధించిన సమస్యలు వెంటనే పరిష్కారమవ్వాలి. అందుకోసం ప్రభుత్వం అనేక చట్టాలను అమలు చేస్తోంది. అవి:

రికార్డ్ ఆఫ్ రైట్స్ చట్టం 1971

1. పట్టాదారు పాసు పుస్తకంలో కౌలుదారుని పేరు నమోదు చేయడం, దీని ఆధారంగా బ్యాంకులు రుణాలివ్వడం లాంటి విషయాలు ఈ చట్టంలో పొందుపరిచారు.
2. భూగరిష్ట పరిమితి చట్టాన్ని మొదట 1961, జూన్‌లో అమలు చేశారు. ఈ చట్టం ప్రకారం ఒక కుటుంబం పల్లం భూమి అయితే 180 నుంచి 360 ఎకరాలు, మెట్టభూమి (Dry-land) అయితే 1080 నుంచి 2160 ఎకరాలు ఉంచుకోవచ్చని నిర్ణయించారు. మత సంబంధమైన ఛారిటబుల్ ట్రస్టుల కింద ఉన్న భూమి, తోటలు, చెరుకు తోటలున్న భూముల విషయంలో అధిక సీలింగ్ పరిమితులను విధించారు. బహుమతుల రూపంలో, పార్టిషన్స్ (వేర్వేరు కాపురాలు) పేరుతో ఎంతో భూమి ధనిక భూస్వాముల చేతుల్లో ఉండిపోయింది. భూస్వామి లీజు కోసం ఇచ్చిన ల్యాండ్ సీలింగ్ ఈ చట్టం పరిధిలోకి రాదు. ఈ చట్టం వచ్చిన కొత్తలో కనీసం 30 లక్షల ఎకరాల భూమి ప్రభుత్వం చేతికి పునఃపంపిణీ నిమిత్తం అందుతుందని ఆశించారు. కానీ 1961-71ల మధ్య ఆంధ్రా ప్రాంతంలో 4300 ఎకరాలు, తెలంగాణ ప్రాంతంలో సుమారు 30,000 ఎకరాలు మాత్రమే మిగులు భూమి (Sur plus Land)గా గుర్తించారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ భూగరిష్ట పరిమితి చట్టం, 1973

సమసమాజ స్థాపన, పేదరిక నిర్మూలన లక్ష్యాలుగా ఇందిరాగాంధీ నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం ప్రణాళికలు రూపొందిస్తున్న తరుణంలో భూసంస్కరణలు దేశంలో అనుకొన్న లక్ష్యాలు సాధించకపోవడం ప్రభుత్వానికి మింగుడుపడని అంశంగా తయారైంది. దాంతో రాష్ట్రంలో భూసంస్కరణల లక్ష్యాలు సాధించడానికి భూగరిష్ట పరిమితి చట్టాన్ని 1973లో ప్రభుత్వం తీసుకొచ్చింది. చట్టాల చరిత్రలో భూగరిష్ట పరిమితి చట్టం ఒక మైలురాయి.

పట్టిక 1 – ఎ.పి. ల్యాండు సీలింగు చట్టం – 1973

క్రమ సంఖ్య	ల్యాండు కేటగిరి	నీటి వసతితో ఒక పంట పండితే (ఎకరాల్లో)	నీటి వసతితో రెండు పంటలు పండితే (ఎకరాలలో)
	మాగాణి భూమి		
1.	A	15	10
2.	B	18	12
3.	C	20	13.5
4.	D	22.5	15
5.	E	25	15.5
6.	F	27	18
	మెట్ట భూమి		
7.	G	35	–
8.	H	40	–
9.	I	45	–
10.	J	50	–
11.	K	54	–

ఈ చట్టంలోని ముఖ్యాంశాలు

- ఈ చట్టాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ భూసంస్కరణల (భూకమతాల పరిమితి) చట్టం, 1973గా వ్యవహరిస్తారు.
- 1974లో రాజ్యాంగంలోని 9వ షెడ్యూల్‌లో చేర్చి, 34వ సవరణ ద్వారా దీనిని న్యాయసమీక్ష పరిధి నుంచి మినహాయించారు.
- జనవరి 1, 1975 నుంచి అమలులోకి వచ్చింది.
- ఒక కుటుంబానికి ఉండదగ్గ గరిష్ట పరిమితిని స్టాండర్డ్ హోల్డింగ్ అంటారు. ఒక కుటుంబ యూనిట్ అంటే భర్త, భార్య, మైనర్ పిల్లలు, అవివాహిత కుమార్తెలు ఉండొచ్చు. ఒక కుటుంబ యూనిట్‌లో ఐదుగురి కంటే ఎక్కువ మంది సభ్యులు ఉండరాదు.
- ఐదుగురు కంటే ఎక్కువ మంది ఉంటే సెక్షన్ (4) ప్రకారం ఒక్కో సభ్యుడికి స్టాండర్డ్ హోల్డింగ్‌లో 5వ వంతు భూమి అదనంగా ఉండొచ్చు. కుటుంబం మొత్తానికి రెండు స్టాండర్డ్ హోల్డింగ్‌ల కంటే ఎక్కువ భూమి గరిష్టంగా ఉండరాదు.
- ఒక కుటుంబానికి గరిష్టంగా స్టాండర్డ్ హోల్డింగ్ యూనిట్ ప్రకారం 10 నుంచి 54 ఎకరాల మధ్య ఉండొచ్చని చట్టం తెలుపుతోంది.

నీటి వసతి ఉండి రెండు పంటలు పండితే 10 నుంచి 18 ఎకరాలు, ఒక పంట మాత్రమే పండితే 15- 27 ఎకరాలు, పూర్తిగా మెట్ట భూములైతే 35-54 ఎకరాలు ఉండొచ్చు. మెట్ట, మాగాణి భూములను తిరిగి కేటగిరీలుగా విభజించారు. (పట్టిక 1)

మిగులు భూమిని భూస్వామి నుంచి స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత ఎకరాకు రూ.5000 నుంచి రూ. ఒక లక్ష వరకు ఆ భూమి మీద చెల్లించిన రెవెన్యూ ఆధారంగా ప్రభుత్వం నష్టపరిహారం చెల్లించాలి.

భూగరిష్ట పరిమితి చట్టం వచ్చిన తర్వాత 2004 వరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకొన్న భూమి, దాని పంపిణీ వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

	లక్షల్లో
1. మిగులుభూమిగా ప్రభుత్వం ప్రకటించింది	7.99 ఎకరాలు
2. ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంది	6.42 ఎకరాలు
3. పంపిణీ చేసింది	5.82 ఎకరాలు
4. మిగులు భూమిగా ప్రకటించి, పంపిణీ కానిది	2.08 ఎకరాలు

పట్టణ భూగరిష్ట పరిమితి చట్టం - 1976

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో భూగరిష్ట పరిమితి చట్టం, 1973 ఫలితాలు చూసిన తర్వాత, పట్టణ ప్రాంతాల్లో భూయాజమాన్య కేంద్రీకరణను నివారించడానికి రాజ్యాంగంలోని క్లాజు 252 (1) ప్రకారం పట్టణ భూగరిష్ట పరిమితి చట్టాన్ని 1976లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకొచ్చింది. ఈ చట్టంలోని ప్రధాన అంశాలు:

- అర్బన్ ప్రాంతానికి ఆనుకొని ఉన్న శివారు ప్రాంతాల్లో ఉన్నది (Aglomerated Area) వ్యవసాయ భూమిగా నిర్ధారిస్తే ఆ భూమిని ఈ చట్టపరిధిలోకి రాకుండా మినహాయించారు.
- పట్టణాల్లో జనాభాను బట్టి సీలింగ్ పరిమితులను నాలుగు కేటగిరీలుగా విభజించారు.
- 'ఎ' క్లాసు పట్టణాల్లో 500 చ.మీ., 'బి' కేటగిరీలో 1000 చ.మీ.ల వరకు, 'సి' కేటగిరీలో 1500 చ.మీ.ల వరకు, 'డి' కేటగిరీలో 2000 చ.మీ. వరకు ప్రతి వ్యక్తికీ భూమి ఉండొచ్చు.
- సీలింగ్ పరిమితిని కుటుంబం ఆధారంగా కాకుండా, వ్యక్తి ఆధారంగా నిర్ధారిస్తారు.
- ఒకే వ్యక్తికి విభిన్న కేటగిరీలకు చెందిన పట్టణాల్లో భూమి ఉండొచ్చు.

మన రాష్ట్రంలో ఈ చట్టం అమల్లో ఎటువంటి పురోగతీ సాధించలేదు. రాజ్యాంగ సూత్రాల ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కోరిన మీదటే ఈ చట్టం చేసినందున తిరిగి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సిఫార్సు మేరకే రద్దవుతుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర శాసనసభ రాష్ట్రంలో ఈ చట్టాన్ని ఉపసంహరిస్తూ తీర్మానించింది. ఈ చట్టం ఉపసంహరణ వల్ల హైదరాబాద్, విజయవాడ, వైజాగ్ ఇతర ప్రధాన నగరాల్లో 28,752 ఎకరాలకు న్యాయసంబంధమైన వివాదాల నుంచి విముక్తి లభించింది. దాంతో ఈ భూమిని వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు వినియోగించడానికి మార్గం సుగమం అయింది.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో చట్టం ప్రకారం ఒక కుటుంబానికి ఉండాల్సిన గరిష్ట భూపరిమితి?

(గ్రూప్ -2, 2008)

ఎ) అత్యుత్తమ భూమి 54 ఎకరాలు
బి) 'ఎ' శ్రేణి భూమి 54 హెక్టార్లు
సి) 'కె' శ్రేణి భూమి 54 ఎకరాలు
డి) 'కె' శ్రేణి భూమి 54 హెక్టార్లు

2. 1894 భూసేకరణ చట్టం ప్రకారం ప్రభుత్వానికి ఏ భూమిని తీసుకొనే అర్హత కలదు?

(గ్రూప్ - 2, 2008)

ఎ) కార్పొరేట్ రంగం నుంచి భూమి తీసుకోవడం
బి) సంపన్న కుటుంబాల నుంచి భూసేకరణ
సి) ప్రైవేటు ఉద్దేశానికి ఎవరినుంచైనా భూసేకరణ
డి) ప్రజల ఉపయోగానికి ఎవరి నుంచైనా భూసేకరణ

సమాధానాలు - 1) సి 2) డి

భూసంస్కరణలు-అమలులో సమస్యలు

భూ సంస్కరణలనగానే... భూకమతాల సైజు నిర్ణయించి, పరిమితి చట్టాలను అమలు చేయాలనే భావన మొదటి నుంచీ ఉంది. సేద్యంపై ఆధారపడిన ప్రజలందరికీ భూమిని అందుబాటులోకి తెచ్చి, వారిని సొంత పొలం ఉన్న రైతులుగా చేయడమే... భూ సంస్కరణల ప్రధాన లక్ష్యం.

భారతదేశంలో భూమి సమస్యకు పరిష్కారం.. భూ సంస్కరణలే అని 62 ఏళ్ల క్రితమే గుర్తించారు. వ్యవసాయం చేసే పెద్ద రైతుకు 25 ఎకరాలకు మించి పొలంపై యాజమాన్య హక్కు లేకుండా గరిష్ట పరిమితి విధించాలని... 1946లో కమ్యూనిస్టుల ఆధిపత్యంలోని ఆలిండియా కిసాన్ సభ డిమాండ్ చేసింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక భూ సంస్కరణలు అవసరమనే విషయాన్ని గుర్తించిన కాంగ్రెస్ పార్టీ... ఆమేరకు చర్యలు చేపట్టింది. కాంగ్రెస్ ఆర్థిక కార్యక్రమాలను రూపొందించడానికి భారత తొలి ప్రధాని జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ అధ్యక్షతన ఏఐసీసీ ఓ కమిటీని నియమించింది. భూకమతం గరిష్ట పరిమాణాన్ని నిర్ణయించాక..ప్రభుత్వం రైతుల నుంచి స్వాధీనం చేసుకునే మిగులు భూమిని గ్రామ సహకార సంస్థలకు అప్పగించాలని ఈ కమిటీ సిఫారసు చేసింది.

భూసంస్కరణలు అంటే:

మొత్తం మీద దేశంలో భూ సంస్కరణలనగానే... భూకమతాల సైజు నిర్ణయించి, పరిమితి చట్టాలను అమలు చేయాలనే భావన మొదటి నుంచీ ఉంది. సేద్యంపై ఆధారపడిన ప్రజలందరికీ భూమిని అందుబాటులోకి తెచ్చి, వారిని సొంత పొలం ఉన్న రైతులుగా చేయడమే... భూ సంస్కరణల ప్రధాన లక్ష్యం. మొదటి నుంచీ ఈ విషయంలో సమాజంలో గాని, రాజకీయ పార్టీల మధ్య గాని ఏకాభిప్రాయం లేదు. సాగుచేసే రైతు సొంత భూమికి పరిమితి విధించి, దాన్ని మిగులు భూమి పేరిట లాక్కోవడం అక్రమమని వాదించేవారు ఉన్నారు. పారిశ్రామిక వేత్తలపై లేని గరిష్ట పరిమితి, రైతుపైనే విధించడం అన్యాయమని వారంటారు.

కొమరప్ప కమిటీ:

ప్రముఖ గాంధేయవాది జె.సి.కొమరప్ప నేతృత్వంలో... నియమించిన కాంగ్రెస్ వ్యవసాయ సంస్కరణల కమిటీ తన నివేదికను 1949, జూలైలో సమర్పించింది. గిట్టుబాటుగా ఉండే భూకమతానికి మూడు రెట్లకు మించిన కమతాలు లేకుండా చర్యలు తీసుకోవాలని ఈ కమిటీ సిఫార్సు చేసింది. రైతుకు సబబైన రీతిలో జీవన ప్రమాణాన్ని అందించడమేగాక, సాధారణ రైతు కుటుంబం మొత్తానికి పూర్తి ఉపాధి, జోడెడ్లకు తగినంత పని కల్పించే పొలం పరిమాణాన్నే... గిట్టుబాటయ్యే భూకమతంగా నిర్వచించారు. దేశంలో వ్యవసాయంపై ఆధారపడి జీవించిన లక్షల మంది ప్రజల్లో.. చాలా కొద్దిమందికి మాత్రమే సొంత భూములు ఉన్నాయనేది చారిత్రక వాస్తవం.

భూమి కోసం భారతదేశంలోని అనేక ప్రాంతాల్లో ఎన్నో ఉద్యమాలు, పోరాటాలు నడిచాయి. ఒక వ్యక్తి కలిగి ఉండే భూ పరిమాణానికి గరిష్ట పరిమితి ఉండాలని తొలి పంచవర్ష ప్రణాళికలో పేర్కొన్నారు. కొమరప్ప కమిటీ సూచించిన గరిష్ట పరిమితి సరైందేనని అందరూ అంగీకరించారు. అయితే, వివిధ రాష్ట్రాల్లోని వ్యవసాయం తీరుతెన్నులు, సమకాలీన సమస్యల ఆధారంగా... రైతుకు గరిష్టంగా కచ్చితంగా ఎంత భూమి ఉండాలనే విషయాన్ని ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలే నిర్ణయించాలని మొదటి ప్రణాళికలో స్పష్టం చేశారు. భూకమతం గరిష్ట పరిమితిని నిర్ణయించడానికి అవసరమైన వివరాలను సేకరించాలని కూడా సూచించారు.

సుదీర్ఘజాప్యం:

భూ గరిష్ట పరిమితి చట్టాలు చేసిన రాష్ట్రాల్లో భూ పరిమితుల అమలును 1960 ఆఖరు నాటికి పూర్తి చేయాలని... 1957లో సమావేశమైన జాతీయ అభివృద్ధి మండలి(ఎన్డీసీ) స్థాయీ సంఘం కోరింది. మిగతా రాష్ట్రాలూ 1958-59 కల్లా ఈ చట్టాలు చేయాలని పేర్కొంది. భూ సంస్కరణలు అమలు చేయాల్సిన పలు రాష్ట్రాలు ఈ విషయంలో శ్రద్ధ చూపించలేదు. 1961 నాటికి మాత్రమే భూపరిమితుల చట్టాలు చేసే ప్రక్రియను పూర్తి చేశాయి. సుదీర్ఘ జాప్యం, చట్టాల్లోని లొసుగుల కారణంగా... భూ పరిమితుల ప్రభావం నామమాత్రంగానే కనిపించింది. సొంత పొలం లేని రైతులకు పంచడానికి అత్యల్ప పరిమాణంలోనే మిగులు భూమి అందుబాటులోకి వచ్చింది. అత్యధిక రాష్ట్రాల్లో ఈ చట్టాల్లోని లొసుగులే భూసంస్కరణల అమలుకు అడ్డంకులయ్యాయి. దేశంలో 70 శాతం కమతాలు ఐదు ఎకరాలలోపే ఉన్నాయి. ఈ పరిస్థితుల్లో అనేక రాష్ట్రాల్లో గరిష్ట పరిమితులను అనూహ్యంగా, చాలా ఎక్కువగా నిర్ణయించడం కూడా చట్టం అమలుకు దోహదం చేయలేదు. భూసారం, సాగునీటి సౌకర్యాలు, ఇతర అంశాల ఆధారంగా ఒక్కో రాష్ట్రంలో ఆయా ప్రాంతాలను బట్టి ఒక్కో విధంగా గరిష్ట పరిమితులు నిర్ణయించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో వివిధ ప్రాంతాల్లోని భూమి నాణ్యత ఆధారంగా... పరిమితులను 27 నుంచి 312 ఎకరాల వరకూ నిర్ణయించారు. కమతాన్ని నిర్ణయించడానికి రైతు కుటుంబం అంటే ఐదుగురు సభ్యులు ఒకే ఇంట్లో ఉండే సంసారం. ఆరో సభ్యుడిని అదనపు వ్యక్తిగా పరిగణించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఈ 'అదనపు' సభ్యుడికి ఆయా ప్రాంతాలను బట్టి 6 నుంచి 72 ఎకరాలు కలిగి ఉండే వెసులుబాటు కల్పించారు.

మినహాయింపులు:

కొన్ని రకాల భూములను భూ పరిమితి నుంచి మినహాయించాలని రెండో పంచవర్ష ప్రణాళికలో సిఫారసు చేయడంతో... అత్యధిక రాష్ట్రాల్లో ఎన్నో మినహాయింపులు కల్పించారు. తేయాకు, కాఫీ, రబ్బరు తోటలు, పాడి పరిశ్రమ కోసం కేటాయించిన భూములకు పరిమితులు వర్తింపచేయకూడదని సూచించారు. ఈ చట్టానికి సంబంధించి తమిళనాడులో 27 రకాల మినహాయింపుల లభించాయి. మొత్తానికి ఇన్ని లోపాలతో.. ఇంత ఆలస్యంగా చట్టాలు చేసి, అమలు చేయడం అసలు లక్ష్యాన్ని దెబ్బతీసింది. బడా భూస్వాములు, ధనిక రైతులు తమ మిగులు భూములను అమ్ముకోవడానికి... బంధువులు, స్నేహితులు, తమ వద్ద పనిచేసేవారి పేరు మీద భూమిని బదిలీ చేసుకోవడానికి తగినంత సమయం లభించింది. 1961 నాటికల్లా అత్యధిక రాష్ట్రాలు భూపరిమితి చట్టాలు చేసినప్పటికీ... బీహార్, కర్ణాటక, కేరళ, ఒరిస్సా, రాజస్థాన్ వంటి పెద్ద రాష్ట్రాలు 1970 చివరి నాటికి ఒక్క ఎకరం కూడా మిగులు భూమి ఉన్నట్టు ప్రకటించలేదు. ప్రధాని పదవి చేపట్టిన మూడేళ్లకు వామపక్ష పంథాలో పయనించడం ప్రారంభించిన ఇందిరాగాంధీ... 1970, సెప్టెంబర్‌లో ముఖ్యమంత్రుల సమావేశం ఏర్పాటు చేసి.. భూ సంస్కరణల అమలుకు వెంటనే చర్యలు తీసుకోవాలని కోరారు. భూపరిమితులను తగ్గించాలనే ప్రతిపాదన ఈ సమావేశంలోనే చర్చించారు. 1971 ఆగస్టులో కేంద్ర భూసంస్కరణల కమిటీ కూడా ఈ విషయమై కొన్ని సూచనలు చేసింది. 1971 లోక్‌సభ, 1972 అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో విజయాలు సాధించిన కాంగ్రెస్... భూసంస్కరణలను కట్టుదిట్టంగా అమలు చేసి, పలు రాష్ట్రాల్లో తలెత్తిన నక్సల్ సమస్యను అదుపులోకి తేవాలని నిర్ణయించింది. భూ సంస్కరణల కమిటీ గరిష్ట పరిమితుల చట్టాల సవరణకు కొన్ని ప్రతిపాదనలు చేసింది. ఎప్పుడూ సాగునీటి సౌకర్యం ఉండే రెండు పంటలు పండే భూములకు గరిష్ట పరిమితిని 10 నుంచి 18 ఎకరాలలోపు నిర్ణయించాలనీ... ఒక పంట పండే భూములకు 27 ఎకరాలు పరిమితిగా చట్టాలు సవరించాలని ప్రతిపాదించింది. ఈ మార్గదర్శక సూత్రాల ప్రకారం... కొన్ని ఈశాన్య రాష్ట్రాలు, గోవా మినహా, అత్యధిక రాష్ట్రాలు సవరించిన భూపరిమితి చట్టాలు చేసి అమలుకు యత్నించాయి. ఈసారి ఎక్కువ భూములున్న రైతులు కోర్టుల ద్వారా చట్టం అమలును అడ్డుకున్నారు. దేశవ్యాప్తంగా భూగరిష్ట పరిమితి చట్టాలను తమ విషయంలో అమలు చేయడం అక్రమమంటూ... లక్షలాది కేసులు కోర్టుల్లో దాఖలయ్యాయి. ఒక్క ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనే ఐదు లక్షల కేసులు పెండింగ్‌లో ఉన్నాయని అప్పట్లో అంచనా వేశారు. భూ సంస్కరణల అమలును అడ్డుకుంటున్న లిటిగేషన్ నుంచి బయటపడటానికి భారత ప్రభుత్వం 1974, ఆగస్టులో 34వ రాజ్యాంగ సవరణ చేసింది. ఈ సవరణ ఫలితంగా అంతకుముందు సవరించిన భూ పరిమితి చట్టాలను రాజ్యాంగం 9వ షెడ్యూలులో చేర్చింది. ఇలా చేస్తే రాజ్యాంగ నిబంధనల కింద ఏ చటాన్నీ కోర్టులో సవాల్ చేసే వీలుండదు. 1985 మార్చి నాటికి దేశంలో 72 లక్షల ఎకరాలను మిగులు భూమిగా ప్రకటించారు. అందులో 43 లక్షల ఎకరాలను, 33 లక్షల మంది భూమిలేని రైతులకు పంపిణీ చేశారు. ఈ లబ్ధిదారుల్లో 55 శాతం మంది ఎస్సీ, ఎస్టీలే. వారికి మిగులు భూమిలో 43.6 శాతం దక్కింది. భూ పరిమితి చట్టాలను ఆలస్యంగా, లొసుగులతో అమలు చేయడం వల్ల ప్రభుత్వాలు అనుకున్న ఫలితాలను సాధించలేకపోయాయి. అయితే, జనాభా పెరుగుదల ఎక్కువ కావడం, ఆస్తుల పంపిణీ కారణంగా కమతాలు చిన్నవి కావడంతో... భూ గరిష్ట పరిమితి చట్టాల అమలు ద్వారా రాబట్టడానికి మిగులు భూములేవీ లేకుండా పోయాయి. కొద్ది ప్రాంతాలను మినహాయిస్తే... అత్యధిక చోట్ల పెద్ద భూ కమతాలు లేకుండా పోయాయి!!

ల్యాండ్ అసైన్‌మెంట్ అంటే...

భూసంస్కరణల లక్ష్యాలు విస్తృతమైనవి. గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లోని నిరుపేదలైన వ్యవసాయ కూలీలకు, మురికి వాడల్లో నివసించే వారికి నివేశన స్థలాలను పంపిణీ చేయడానికి 'అసైన్‌మెంట్ ప్రక్రియను ప్రభుత్వం చేపట్టింది. ఇందుకోసం తెచ్చిన చట్టం వివరాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ అసైన్డ్ భూముల (బదలాయింపు నిషేధ) చట్టం, 1977:

పేద ప్రజలకు ప్రభుత్వం భూములను పంపిణీ చేయడాన్ని 'ల్యాండ్ అసైన్‌మెంట్' అంటారు. అసైన్డ్ భూములను అమ్మడం, వేరొకరికి బదలాయించడం ఈ చట్టం ప్రకారం నిషేదించారు.

ఈ చట్టంలోని మరికొన్ని ముఖ్యాంశాలు:

- అసైన్డ్ భూమి పొందిన లబ్దిదారుడు ఆ భూమిని వేరొకరికి లీజుకివ్వడం, తనఖా పెట్టడం లాంటివి చేయకూడదు.
- అసైన్డ్ ల్యాండ్ సంబంధిత కుటుంబానికి వారసత్వంగా కొనసాగుతుంది.
- ఈ చట్టంలోని నిబంధనలకు వ్యతిరేకంగా భూములు వేరొకరికి లీజుకిచ్చినా, బదిలీ చేసినా, వీటిని రద్దు చేసి ప్రభుత్వం ఆ భూములను తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు. ఆ విధంగా స్వాధీనమైన భూమిని వేరొక లబ్దిదారుడికి కేటాయించే అధికారం ప్రభుత్వానికి ఉంది.
- ఈ చట్టానికి 2006లో తెచ్చిన సవరణల ప్రకారం జిల్లా కలెక్టర్ అసైన్డ్ భూమి వివరాలను ఆయా జిల్లా రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫీసర్ల వద్ద అందుబాటులో ఉంచాలి. ఈ సవరణల ప్రకారం అసైన్డ్ భూములను ఎవరైనా కొన్నా లేదా దానిపై హక్కులు పొందినా రూ. 2000 జరీమానా, 6 నెలల జైలు శిక్ష విధించవచ్చు. అయితే ఈ సవరణ చట్టం ప్రకారం స్థానిక సంస్థలు, రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వాలకు, సహకార సంస్థలకు అసైన్డ్ భూములను తనఖా పెట్టినా, లీజుకిచ్చినా అది చట్ట సమ్మతమే అవుతుంది.
- ఈ చట్టం కింద భూమి పొందిన అనేక మంది రైతులు ఆ భూములను ఇతరులకు విక్రయించారు. సాంకేతికంగా ఆలోచిస్తే, ఇలాంటి విక్రయాన్ని చట్టం అనుమతించదు. అయితే ఆ భూమి మరొక పేద రైతు వద్దకే చేరింది కాబట్టి, ఈ చట్టం లక్ష్యానికి వ్యతిరేకం కాదనే భావనతో ఇటువంటి వ్యవహారాలకు మినహాయింపు ఇచ్చారు. అటువంటి బదలాయింపులకు చట్టసమ్మతి ఉంది.
- ఈ చట్టానికి తెచ్చిన మరో సవరణ 8/2007 ప్రకారం రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక అవసరాలకు, స్పెషల్ ఎకనామిక్ జోన్లకు అవసరమైన భూమిని పారిశ్రామికవేత్తలకు కేటాయించే అధికారం ప్రభుత్వానికి ఆపాదించారు. అయితే ఈ చర్య వల్ల అర్హులైన పేదలందరికీ భూములు, ఇళ్ల స్థలాల కేటాయింపులు తగ్గకుండా భూములను అందచేసేందుకు ప్రభుత్వం కృషి చేస్తోంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ల్యాండ్ ఆక్యుపేషన్ (ప్రివెన్షన్) చట్టం - 1982

అర్బన్ పారిశ్రామిక భూములను, ప్రభుత్వ భూములను, పేద ప్రజల భూములను చట్ట వ్యతిరేకంగా ఆక్రమించుకోవడం ఇటీవల కాలంలో ఎక్కువగా కనిపిస్తోంది. ఈ ధోరణి వల్ల సమాజ, శాంతి భద్రత సమస్యలు ఉత్పన్నమవుతున్నాయి. ఈ సమస్యలను అధిగమించేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్ భూఆక్రమణ (నిరోధక)చట్టంను జూన్29, 1982 న తీసుకొచ్చారు.

ఈ చట్టం ప్రత్యేకతలు:

- అర్బన్ ల్యాండ్ సీలింగ్ చట్టం సెక్షన్లు 2, 11లో తెలిపిన అర్బన్ మున్సిపల్ పరిధిలోని ఖాళీ స్థలాలు, కమర్షియల్ భూములు, ఇతర నోటిఫైడ్ భూములకు ఈ చట్టం వర్తిస్తుంది.
- చట్టసమ్మతి లేకుండా భూములను ఆక్రమించుకోవడం శిక్షార్హమైన నేరంగా పరగణిస్తారు.
- పరోక్షంగా ఇతరులను ప్రోత్సహించి భూములను ఆక్రమించుకోవడం, ఆ భూములను అమ్మజూపడం ఈ చట్టం నిషేధిస్తుంది.
- భూకబ్జా కేసులను విచారించడానికి ప్రత్యేక న్యాయస్థానాల ఏర్పాటు

భూసేకరణ చట్టం-1894:

ప్రజోపయోగాల నిమిత్తం అది ఎటువంటి భూమైనా ఎవరి వద్ద ఉన్నా స్వాధీనం చేసుకునే హక్కును ప్రభుత్వానికి ఈ చట్టం కల్పిస్తుంది. బ్రిటిష్ పరిపాలనలో 1894లో అమల్లోకి తీసుకొచ్చిన ఈ చట్టం నేటికీ కొనసాగుతోంది. తన పరిపాలనావసరాలకు తగిన నిబంధనలతో కావలసిన భూమిని సేకరించుకునే గుత్తాధికారాన్ని ప్రభుత్వానికి ఈ చట్టం కల్పిస్తుంది. గ్రామాలు, పట్టణ ప్రాంతాలు అనేక విధాలుగా విస్తరించి, ప్రజావసరాలు పెరగడంతో పాటు అనేక సమస్యలు కూడా తలెత్తాయి. రోజురోజుకూ పెరుగుతున్న జనాభా, ప్రత్యేకంగా పట్టణ ప్రాంతాల్లో ఏర్పడిన ఒత్తిడి వల్ల రహదారులు, డ్రైనేజి సమస్యలు మొదలైనవి ఉత్పన్నమయ్యాయి. ధనికులు ఉన్న భూమిని కాజేయగా, గృహవసతి లేని పేదలకు భూములను సేకరించి పంపిణీ చేయడానికి భూసేకరణ చట్టం- 1894 ఎంతో దూరదృష్టితో చేసిన చట్టంగా భావించవచ్చు.

గ్రామాలు, పట్టణాల క్రమబద్ధమైన అభివృద్ధి, ప్రభుత్వ అభివృద్ధి పథకాలకు అవసరమైన భూసేకరణ, నిరుపేదలకు భూపంపిణీ కార్యక్రమం, విద్య, గృహనిర్మాణ, ఆరోగ్య సంబంధమైన కార్యక్రమా

లకు, పెద్ద పెద్ద ఇరిగేషన్ నిర్మాణాలు మొదలైన అనేక ప్రజా బాహుళ్య కార్యక్రమాలకు భూసేకరణ ప్రభుత్వం చేసే ఒక నిరంతర ప్రక్రియ.

భూసేకరణ విధానం:

ఫలానా భూమి ప్రజోపయోగం కోసం అవసరమని భావించినప్పుడు ముందుగా ప్రకటన వెలువడుతుంది. ప్రకటన తేదీ నుంచి 30 రోజుల లోపల ఎవరికైనా అభ్యంతరాలుంటే కలెక్టరుకు తెలపాలి. ప్రాథమిక పరిశీలన అనంతరం ప్రభుత్వం డిక్లరేషన్ జారీచేసిన తర్వాత భూమి స్వాధీన ప్రక్రియ మొదలవుతుంది.

భూసేకరణకు చెల్లించవలసిన నష్టపరిహారం:

జిల్లా కలెక్టర్ అవార్డు ద్వారా భూస్వామికి తగిన నష్టపరిహారం చెల్లించి భూసేకరణకు సంబంధించిన భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవాలి. భూమిపై హక్కులున్న యజమాని లేదా వారసులకు నష్టపరిహారాన్ని చెల్లించాలి. హక్కుల విషయంలో వివాదాలుంటే నష్టపరిహార మొత్తాన్ని కోర్టులో డిపాజిట్‌గా ఉంచాలి. ప్రభుత్వం ఫలానా భూమిని సేకరించుకోవాలి అని నిర్ణయించినప్పుడు అది తప్పనిసరిగా అమలు కావాల్సిందే. అయితే ప్రభుత్వం చెల్లిస్తోన్న నష్టపరిహారం తక్కువగా ఉందని భావించినప్పుడు బాధితులు సివిల్ న్యాయస్థానంలో ఎక్కువ నష్టపరిహారం కోరుతూ పిటిషన్ దాఖలు చేసుకోవచ్చు. ఈ చట్టం భూసేకరణ కోసం ప్రభుత్వానికి విశేష అధికారాలు కల్పించింది. అనేక భారీ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణానికి కావలసిన భూసేకరణ ఈ చట్టం ద్వారా ప్రభుత్వానికి సాధ్యపడుతుంది. స్పెషల్ ఎకనామిక్ జోన్లకు సంబంధించి ఈ భూసేకరణ కొంత వివాదాస్పదంగా ఉంది. భూసేకరణ వల్ల పూర్తిగా భూమి కోల్పోయే నిర్వాసితులకు సరైన పునరావాస విషయాల్లో ప్రభుత్వ యంత్రాంగం అప్రమత్తంగా ఉండాలి.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. అసైన్డ్ భూముల బదలాయింపు నిషేధ చట్టం ఏ సంవత్సరం నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అమల్లో ఉంది?

ఎ) 1977 బి) 1973 సి) 1980 డి) 1991

2. పేద ప్రజలకు ప్రభుత్వం భూములను పంపిణీ చేయడానికి సంబంధించి కిందివాటిలో సరైంది?

ఎ) ఇది ల్యాండ్ అసైన్‌మెంట్ ప్రక్రియ

బి) భూసంస్కరణల్లో ఒక భాగం

సి) అసైన్డ్ భూములను అమ్మడం నిషిద్ధం

డి) పైవన్నీ

3. అసైన్డ్ భూములకు సంబంధించి..

ఎ) లబ్ధిదారుడు వేరొకరికి భూమిని అమ్మవచ్చు

బి) వేరొక వ్యక్తి అసైన్డ్ భూమి కొంటే అది శిక్షార్హం

సి) పారిశ్రామిక అవసరాలకు, సెజ్‌లకు కేటాయించవచ్చు.

డి) బి, సి

4. 1894 భూసేకరణ చట్టం ప్రకారం ప్రభుత్వానికి కింది భూమిని తీసుకొనే అర్హత ఉంది?

(గ్రూప్ - 2, 2008)

ఎ) కార్పొరేట్ రంగం నుంచి భూమి తీసుకోవడం

బి) సంపన్న కుటుంబాల నుంచి భూసేకరణ

సి) ప్రైవేటు ఉద్దేశానికి ఎవరి నుంచైనా భూసేకరణ

డి) ప్రజల ఉపయోగానికి ఎవరి నుంచైనా భూసేకరణ

5. భూసేకరణ చట్టంకు సంబంధించి కింది వాటిలో సరికానిది?

ఎ) ఈ చట్టం బ్రిటిష్ కాలం నుంచి అమల్లో ఉంది.

బి) ప్రభుత్వం తగిన నష్టపరిహారం చెల్లించి భూమిని స్వాధీనం చేసుకుంటుంది.

సి) సేకరణ భూమికి సంబంధించిన ప్రకటన అవసరం లేదు.

డి) నష్టపరిహారం విషయంలో న్యాయస్థానాల జోక్యం లేదు.

సమాధానాలు

1	2	3	4	5
ఎ	డి	డి	డి	డి

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భూ సంస్కరణల అమలు...

ఆంధ్రప్రదేశ్ జనాభా ఎక్కువ శాతం వ్యవసాయ రంగం మీదే ఆధార పడి ఉన్నారు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ కాలంలో ఏర్పాటైన జమిందారీ పద్ధతులు, తర్వాత వచ్చిన ఇనాందారులు, దేశ్‌ముఖ్‌లు వ్యవసాయ భూములను తన గుప్పిట్లో పెట్టుకొని వ్యవసాయదారులను పీడించే వారు. బలహీన వర్గాలైన ఎస్సీ, ఎస్టీ వర్గాల ప్రజల్లో ఇప్పటికీ 80 శాతం మందిపైగా భూమి లేని వ్యవసాయ కూలీలుగానే మగ్గుతు న్నారు. దీంతో వివిధ సామాజిక వర్గాలకు ఉచిత భూపంపిణీ ద్వారా పేదరికాన్ని రూపు మాపాల్సిన అవసరాన్ని ప్రభుత్వం గుర్తించింది.

భూ సంస్కరణలలో అనేక అంశాలున్నాయి. ప్రభుత్వానికి, రైతు లకు మధ్య ప్రత్యక్ష సంబంధాలు ఏర్పాటు చేసి.. దళారీల తొలగింపు, కౌలు సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టి భూమిపై యాజమాన్య హక్కులు కూడా సంక్రమింపజేసేలా చర్యలు, ఒక వ్యక్తికి లేదా కుటుంబానికి ఎంత భూమి ఉండాలో సీలింగు పరిమితులను నిర్ణయించడం, పెద్ద కమతాలలో వ్యవసాయం చేసే విధానాలు అంటే సహకార వ్యవసా యాన్ని ప్రోత్సహించడం వంటివి ఉన్నాయి. భూ సంస్కరణలు అమలు చేసి సమాజంలో అధికశాతం ఉన్న పేద వర్గాలకు జీవన ప్రమాణాలను పెంపొందింపజేసి, వారికి సమాజంలో గౌరవప్రదమైన స్థితిని కల్పించడానికి ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో ఉంది.

హరితవిప్లవం వ్యవసాయ రంగ అభివృద్ధికి దోహదపడినప్పటికీ, భూమిలేని పేదవారికి పెద్దగా ఉపయోగపడలేదు. హరితవిప్లవం ద్వారా ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులు, ఎక్కువ భూమి తక్కువ శాత మున్న ధనిక రైతులకే ఉపయోగపడటంతో ధనిక-పేద రైతుల మధ్య వ్యత్యాసాలు ఇంకా పెరిగాయి. భూ సంస్కరణల ఫలితంగా భూమి అందరికి లభిస్తే హరితవిప్లవ ప్రభావంతో అసమానతలు సమసిపో తాయి.

అనర్హులు పొందిన 'డి-ఫారం' పట్టాలు రద్దు చేయడంతోపాటు, కౌలుదార్లను గుర్తించి, వారికి రుణ అర్హత కార్డులను జారీ చేయవల సిన అవసరముంది. భూస్వాముల దగ్గర ఏళ్ల తరబడి సాగుచేస్తున్న ప్పటికి కౌలుదార్లుగా సరైన ధ్రువీకరణలు లభించడంలేదు. గ్రామ సభలు నిర్వహించి నిజమైన కౌలుదార్లను గుర్తించాలి. ఉదాహరణకు తెలంగాణ ప్రాంతంలో చాలా మంది కౌలుదార్లకు 'రక్షిత కౌలుదారు' సర్టిఫికెట్లు లేవు. భూ గరిష్ట పరిమితి చట్టం ప్రకారం ఏర్పాటు చేసిన ల్యాండ్ సీలింగ్ ట్రిబ్యునల్‌లలో అనేక కేసులు అపరిష్కృతంగా ఉన్నాయి. వేలాది ఎకరాలు న్యాయ సంబంధమైన చిక్కుల్లో ఉండటం వల్ల భూ పంపిణీలో జాప్యం జరుగుతోంది. భూ గరిష్ట పరిమితి కేసులను నిర్ణీత కాలపరిమితిలో పరిష్కరించాలి.

రాష్ట్రంలో భూములకు సంబంధించిన సమగ్ర సమాచారాన్ని పారదర్శకంగా ఉండేలా వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. గిరిజన భూముల వివాదాలు అనేకం ఉన్నాయి. వాటిని అనుభవిస్తున్న గిరిజనేతరులను గుర్తించి ఆ భూములను గిరిజనులకే అప్పగించేం దుకు పటిష్టమైన వ్యవస్థ ఏర్పాటు చేయాలి.

భూ సంస్కరణల అమలుకు ఉన్న చట్టాలు:

1.ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రా ఏరియా) ఎస్టేట్ల చట్టం (రద్దు, రైత్వారీగా మార్పు) 1948;
2.ఎ.పి. (ఆంధ్రా ఏరియా) ఇనాముల (రద్దు, రైత్వారీగా మార్చటం) చట్టం, 1956;
3.ఎ.పి. (ఆంధ్రా ఏరియా) కౌలుదారీ చట్టం, 1956
4.ఎ.పి. (తెలంగాణ ఏరియా) ఇనాముల రద్దు చట్టం, 1955
5.ఎ.పి. (తెలంగాణ ఏరియా) కౌలు, వ్యవసాయ భూముల చట్టం 1950
6.ల్యాండ్ సీలింగ్ చట్టం 1973...

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయదారుల కన్నా వ్యవసాయ కూలీల సంఖ్యే పెరుగుతుంది. అంతంత మాత్రంగా సాగు చేస్తున్న చిన్న, సన్నకారు రైతులు అప్పుల ఊబిలో పడిఉన్న భూములను కూడ అమ్ముకొని భూమి లేని నిరుపేదలుగా మారిపోయే పరిస్థితులున్నాయి. అందు వల్ల ఒక పక్క చిన్న రైతులు తమ భూమి ఆస్తిని కోల్పోకుండా లేదా దానిని తాకట్టు పెట్టే అవసరం లేకుండా ఆదాయ మార్గాలను పెంచాలి. దీనికోసం వ్యవసాయ రంగంలో అధునాతన పద్ధతులు ఉపయోగించేలా సంస్కరణలు తీసుకురావడం, అవసరమైన శిక్షణ ఇప్పించి రైతుల్లోని వ్యవసాయాసక్తిని కాపాడటం, భూముల బినామీ బదిలీల వ్యవహారాలను నిశితంగా పరిశీలించి వాటిని నిషేధించడం తక్షణ కర్తవ్యాలు.

ప్రాక్టీస్ ప్రశ్నలు

1. భూదాన ఉద్యమం ఏ సంవత్సరంలో ఎక్కడ ప్రారంభమైంది?
   ఎ) ఏప్రిల్, 1951 తెలంగాణ ప్రాంతం
   బి) మార్చి, 1950 రాయలసీమ
   సి) జనవరి 22, ఆంధ్రా ప్రాంతం
   డి) ఏదీ కాదు
2. 'హింసాయుత సాయుధ పోరాటం ద్వారా కాకుండా, అహింసా మార్గం ద్వారా దున్నేవా డికే భూమి హక్కునివ్వాలన్నది?
   ఎ) వీరేశలింగం పంతులు

బి) అల్లూరి సీతారామరాజు

సి) పొట్టి శ్రీరాములు డి) వినోబాభావే

3. ఆంధ్రా ప్రాంతంలో రైత్వారీ విధానాన్ని ప్రవేశ పెట్టిన బ్రిటిష్ అధికారి?

ఎ) థామస్ మన్రో బి) కారన్‌వాలిస్

సి) విలియంబెంటిక్ డి) ఏదీ కాదు

4. ఇనాంలు అంటే?

ఎ) ఆంధ్రప్రాంతంలో పల్లకీలను మోసేవారికి ఇచ్చే బహుమతులు

బి) భూకమతాలు ప్రభుత్వ ఆధీనంలోనివి

సి) జమిందారుల ఆధీనంలోని భూములు

డి) భూ గరిష్ట పరిమితి కిందికి రాని భూములు

5. భూ సంస్కరణలంటే?

ఎ) ఎస్టేట్లు, జమిందారీ వ్యవస్థల రద్దు

బి) రైతులకు, ప్రభుత్వానికి మధ్యవర్తులు లేని వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడం

సి) భూమి లేని పేదలకు భూ పంపిణీ

డి) పైవన్నీ

6. ఆంధ్రరాష్ట్రంలో దళారీ వ్యవస్థ రద్దుకు తెచ్చిన కౌలు సంస్కరణల చట్టాలలో మొదటి చట్టం?

ఎ) ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రా ఏరి యా) ఎస్టేట్ల (రద్దు, రైత్వారీగా మార్పు) చట్టం, 1948

బి) భూ సేకరణ చట్టం – 1894

సి) ఆంధ్రప్రదేశ్ (తెలంగాణ ఏరి యా) ఇనాముల చట్టం

డి) బి, సి

7. ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఆంధ్రా ఏరి యా) ఎస్టేట్ల (రద్దు, రైత్వారీగా మార్పు) చట్టం 1948 ప్రకారం?

ఎ) జమిందారు రైతుగానే పరిగణించి ప్రభుత్వానికి భూమిశిస్తు చెల్లించాలి

బి) జమిందారీ విధానం రద్దు అయిన జమిందా రుకు ఉన్న భూమి మాత్రం వికేంద్రీకరణ కాలేదు

సి) ఈ భూమిని ప్రభుత్వం కూడ స్వాధీనం చేసుకోలేదు. కేవలం జమిందార్ల అధికారాలు మాత్రమే తగ్గాయి

డి) పైవన్నీ

8. 78వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ముఖ్యోద్దేశం?

ఎ) భూ సంస్కరణలకు సంబంధించి మరిన్ని అంశాలను 9వ షెడ్యూల్‌లోకి చేర్చడం

బి) బినామీ వ్యవహారాల రద్దు

సి) భూ సంస్కరణల్లో భారతదేశాన్ని అగ్రస్థా నంలో ఉంచడం

డి) పైవన్నీ

9. ఆంధ్రప్రదేశ్ అసైన్డ్ భూముల చట్టం, 1977 లక్ష్యం?

ఎ) అర్బన్ ప్రాంతాలలో భూముల పంపిణీ

బి) ఎక్కువ భూములున్న వారి వద్ద నుంచి భూ స్వాధీనం

సి) భూమి లేని పేదలకు వ్యవసాయ భూములను, ఇళ్ల స్థలాలను ఉచితంగా ఇవ్వడం

డి) ఏవీ కావు

10. వ్యవసాయదారులలో 5 ఎకరాల కంటే తక్కువ భూమి కలిగి ఉన్నవారు, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 60–65 శాతం వరకూ ఉన్నారు. ఈ వ్యత్యాసం దేనిని సూచిస్తుంది?

ఎ) భూ వికేంద్రీకరణ

బి) అసమానతలు లేని సమాజం

సి) భూ సంస్కరణలు వేగవంతం చేయాల్సిన ఆవశ్యకత

డి) భూ కేంద్రీకరణ,సి

11. వ్యవసాయరంగంలో భూ సంస్కరణల ఆవశ్యకత ఎందుకు?

ఎ) కౌలుదారులకు జరుగుతున్న దోపిడీలు అరికట్టడం

బి) ఆధునిక పద్ధతులు ఉపయోగించి ఉత్పాద కత పెంచడం

సి) రైతులకు సామాజిక న్యాయాన్ని కల్పించి సంస్థాగత లోపాలను సవరించడం

డి) పైవన్నీ

12. భూ సంస్కరణల్లో అత్యంత కీలకమైన అంశం?

ఎ) నిజమైన సాగుదార్ల (కౌలుదార్లు)ను గుర్తించి భూ యజమాన్య హక్కులను కల్పించడం

బి) భూదానోద్యమం

సి) సహకార రంగ అభివృద్ధి డి) ఏదీ కాదు

13. 1928లో ఆంధ్రరాష్ట్ర రైతు సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసింది?

ఎ) పెండేకంటి వెంకట సుబ్బయ్య

బి) ఆచార్య రంగా సి) రంప పితూరి

డి) పి. సుందరయ్య

14. తెలంగాణాలో 1907లో 12 సంవత్సరాలుగా (వ్యవసాయం) సాగు చేస్తున్న వారికి శాశ్వత కౌలుదార్లుగా గుర్తించిన చట్టం?

ఎ) మల్‌ఘజారీ ల్యాండ్ రెవెన్యూ చట్టం

బి) కౌలుదార్ల రక్షిత చట్టం

సి) జాగీర్దారుల చట్టం డి) బి,సి

15. మన రాష్ట్రంలో భూ గరిష్ట పరిమితి చట్టం అమలులోకి ఎప్పుడు వచ్చింది?

ఎ) 1970 బి) 1961 సి) 1972 డి) 1973

16. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భూ సంస్కరణల అమలుకు స్ఫూర్తి ?

ఎ) రైతాంగ ఉద్యమాలు

బి) నక్సలైటు ఉద్యమం

సి) ఎ, బి డి) ల్యాండ్ సీలింగు చట్టం

జవాబులు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	A	D	A	A	D	A	D	A	C	A	D	A	B	A	D	C